

TRIBUNA

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ

APARE SĂPTĂMĂNAL SUPT ÎNGRIJIREA UNUI COMITET

CUPRINSUL :

A. E.	Doi ani dela moartea lui Aurel Vlaicu.
Z. Bârsan	† Alexandru Coșbuc.
„Tribuna”	Trei documente.
Gh. Pădure	Cucerirea Vienii.
Virgil Al. Popescu	O greșeală politică.
Cititorul	Ceea ce nu pricepe „Moldova”.
„Tribuna”	Un răspuns al d-lui Ion Gorun.
”	Spovedania unui scriitor.
”	Congresul studenților.
Cronicar	Deschiderea stagiunii teatrale.
G. Sima	Literatură politică. — Dări de seamă. —

CRONICI :

G. D. N.—Impotriva exceselor de limbaj.—Primejdia rusă.—Prizonierii ardeleni în Franța.—Refugiații și poliția.—O aniversare.—Comemorarea lui V. Alexandri.—Aniversarea morții lui Mihai Viteazul.—Alexandru Coșbuc.—Comemorarea lui Aurel Vlaicu.—Recrutările în Ardeal.—Religia de mâine.—Un nou mormânt: Vasile Micule.

REDACȚIA ;
„LIBRĂRIA STĂNCIULESCU”
Bulevardul Elisabeta No. 5
BUCUREȘTI

ADMINISTRAȚIA:
SOC. AN. „RAMURI”
Strada Liceului No. 5
CRAIOVA

A apărut:

Anul al X-lea, No. 32

BUCUREȘTI

6 Septembrie 1915

DRUM DREPT

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMĂDALĂ

DIRECTOR: N. IORGA

REDACTORI: C. Ș. FĂGETEL și D. TOMESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

REDAȚIA și

ADMINISTRAȚIA:

CRAIOVA

— Strada Liceului No. 5 —

ABONAMENT ANUAL:

În țară Lei 10

În străinătate . „ 12

Numărul 20 bani

„TRIBUNA”

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ SĂPTĂMÂNALĂ

DOI ANI DELA MOARTEA LUI AUREL VLAICU

Se împlinise doi ani, de când Aurel Vlaicu, a căzut jertfă ideii de a uni în mod simbolic România cu Ardealul, prin o linie trasă în văzduh de mașina sa genială. Moartea sa a fost o prevestire a zilelor de astăzi. El a fost cel dintâi cercetaș pornit să scruteze căile văzduhului spre miază noapte după încheierea capitolului de politică românească cu tendințe spre sud.

Fi trebuit să cadă, poate, pentru că aeroplanul ce purta pe aripile sale un gând atât de mare, era prea greu pentru curenții de sentimente și aspirații ce abia începuseră să se orienteze spre Ardeal. Fapta lui era o îndrăzneală, pe care a plătit-o cu viața.

În numele aceleiași idei, lângă jertfa vieții lui, anul acesta a adăos atâtea alte jertfe, însă mai puțin norocoase și roditoare decât a lui. Pe Vlaicu, școala l'a rupt din în-lănțuirea pământului, ce-l ținea legat, îngăduind sentimentelor sale românești să-l aducă peste granițele țării, la altarul Românismului. Toți ceilalți însă, cari au murit de un an încoace, au murit pentru o credință străină sporind, cu jertfa sângelui lor, puterea dușmanului.

Pe ei, cei mulți, îi ținea dragostea pământului lor legați de glie, ei nu putea servi ideii naționale, decât dacă România, — cea liberă, — făcea apel la ei, și alerga în ajutorul lor.

Dar România n'a făcut acest apel. O mamă, văzând

copilul ei amenințat să fie mistuit de flăcări, sare în ajutorul sângelui ei cu riscul vieții proprii.

Între România și Ardeal a lipsit acest sentiment viu, ce leagă pe mamă de fiu.

În istoria Românilor se vor scrie mai târziu despre vremile noastre două pagini; o pagină tristă pentru Ardeal, cu titlul: „anul morții“, și una amară pentru Țara Românească: „anul neutralității“.

Cum era Vlaicu să nu ispășească cu moartea îndrăzneala de a eși din neutralitate, prin anticipație, înainte cu un an de izbucnirea războiului european, când societatea pe care el voia să o călăuzească spre Ardeal, știe să rămână neutră la un an după declararea de războiu.

E o proporție directă între numărul morților din Ardeal și gradul de conștiință de neam a societății din România.

Maxima eurență: *„Maximum de câștig, cu minimum de jertfe“* cu care se justifică stăruința în neutralitate a României, va rămâne pentru urmași o dureroasă dovadă despre lipsa unei conștiințe clare a unității de neam. E caracteristică pentru mentalitatea străină, care la jertfe nu calculează și sângele vărsat de românii din Ardeal. Acest fel de judecată pornește dela concepția războiului de câștig, și nu de la concepția războiului național, și poate să fie numai produsul minții unui străin, care n'are nimic comun cu sângele și cu sufletul românesc.

Nu e mirare că Vlaicu, cu tot prestigiul creațiunii sale geniale, a întâlnit în o anume pătură a societății românești atâtea obstacole. Era prea mare distanța de sânge între el și societate, încât ceilalți să se mai îndemne a-și făuri pentru ei un titlu de glorie din opera lui.

Vlaicu a biruit, pentrucă avea puterea minții, care se înalță deasupra ori căror piedici pământene, era o flăcără vie care vine din adâncimi, apariția lui era o indicație a izvorului de energii, de unde va urma regenerarea societății care nu-l înțelegea. Din acel strat aproape de pământ,

ținut în umbră două mii de ani, prin înlăturarea apăsării, vor isbucni forțe vii, cari vor împrumuta o nouă strălucire vieței acestui neam.

Dar această comoară de bogăție a sufletului românesc se prăpădește azi zvârlită în toate părțile de mâni străine.

Mai putem noi oare spera mântuirea ei?

Pentru o operă așa de mare se cere suflet mult. Și sufletul lipsește. Parecă trăiești cu câteva veacuri în urmă, când între boerii români se găseau sprijinitori pentru toate stăpânirile străine cari vânau aservirea principatelor române.

Interesele mari ale unui neam nu pot să meargă în aceeași vreme în două părți, ei numai într'o singură direcție. Politicianii și presa Țării românești cu toate aceste se împart în aceste vremuri grele în două tabere cu direcții opuse.

E un fenomen social acesta, care te pune pe gânduri.

La Unguri, cu cari am avea să ne războim, —întreagă societate e stăpânită de acelaș gând, de același sentiment. E o unitate de conștiință, e o solidaritate a tuturor claselor a tuturor politicianilor, încât te apucă îndoiala că asupra acestui popor ar putea să iasă biruitor un alt popor, cu o conștiință de neam inferioară, și fără nici o disciplină morală.

S'ar părea o nedreptate a istoriei.

Nu cumva căderea lui Vlaicu înainte de a trece munții a fost un semn pentru noi?

Cine știe.

A. E.

† ALEXANDRU COȘBUC

„...Să-i moară Fulger?...”

De mult... departe într'un colț tănuit al Ardealului, un mare visător încheagă în versuri nemuritoare povestea morței unui fecior de rege. Vorbă cu vorbă și rând cu rând trăia durerea părinților bătrâni și cine știe dacă în lacrămile lor nu s'au amestecat lacrămile poezului inspirat! Și în toată durerea asta, câtă bucurie n'o fi simțit poetul de câte ori găsia cuvântul *adevărat* și ce înaltă și curată mângăere dupe fiecare strofă ce răsăria din jalea unei închipuiri.

Sfântă, curată și înălțătoare durere a artei!

„Sărmanul crai! când l'a văzut
Și când de-abia l'a cunoscut
Cu vuet s'a isbit un pas
De spaimă 'nlături și-a rămas
Cu pumnii strânși, fără de glas
Ca un pierdut.

Ani de-arândul, o lume întreagă s'a lăsat cutremurată de durerea regelui bătrân și multă vreme de-acum înainte ne va înfiora jalea nemărginită a mamei lui Fulger.

Ah, mamă, tu! Ce slabă ești!
N'ai glas de vișor să jelești.
N'ai mâini de fier, ca fier să frânși,
N'ai mări de lacrimi, mări să plângi,
Nu ești de foc, la piept să-l strângi
Să-l încălzești!

Și-acum ce groaznică și ce nedreaptă întorsătură a lucrurilor! Se vede că cerul nu se mulțumește cu dureri închipuite, oricât de frumos ar fi cântate.

Cerul vrea durerea crudă și adevărată. Și tocmai lui i-a cerut-o! Lui, poetului care a înviat în versuri de lumină jalea altora, lui i-a fost dat să-și trăească povestea aieva.

În locul solului „cu focu în dinți și în capul gol”, care a vestit pe bătrânul rege de moartea fiului său, au apărut într'un miez de noapte trei călugări mohorâți în întuneric și-au bătut la fereastra unei case de lângă mănăstirea Tismana. Cântărețul „Morței lui Fulger” a simțit într'o clipă cum alunecă în locul nefericitului rege din poveste. S'au aruncat în noaptea de-afară tată și mamă și-au pornit peste văi și dealuri, prin păduri și peste câmpuri și mergeau fără să știe unde... în lume... se duceau să-și caute feciorul. Și l'au găsit într'un târziu, când se lumina de ziuă... L'au găsit... și nu l'au mai găsit. De geaba răsăria soarele, copilul dormia somnul cel fără de griji.

Nici statura lui voinică, nici vorba plină de mângâere, ochii limpezi umbriți de genele lungi, fruntea lui curată, capul frumos cu părul bogat care se aruncă mândru pe spate ca să privească departe... departe... nimic n'are să mai fie... Numai sufletul tău, Alexandre, bun și blând, va rămânea printre noi de-apururi curat, cum l-ai avut numai tu. Să vie și pe la mine câte-odată.

Și-apoi... sfârșitul povestei... ca orice sfârșit pe lumea asta; l'au plâns toți cari l'au cunoscut și l'au iubit, și-a plâns toată lumea de mila bieților părinți cari nu mai puteau să plângă.

*Și clopotele în limba lor
Plâneau cu glas tânguitor;
Și-adânc din bubuitul frânt
Al bulgărilor de pământ
Vorbia un glas, un cântec sfânt
Și înălțător:*

*„Nu cerceta aceste legi,
Că ești nebun de le înțelegi!
Din codru rupi o rămurea,
Ce-i pasă codrului de ea:
Cei pasă unei lumi întregi*

BCU Cluj / Centr. De moarte mea! Cluj

Și-acuma singuri... bieții părinți singuri în lume. V'au rămas urmele lui dragi, cărțile deschise, începuturile lui în toate, încercări îndrăznețe ale unui suflet ȝornic să pătrundă și să cunoască, și când veți intra în odaia lui veți simți acolo zorii unei zile care făgăduia să fie plină de senin și de lumină.

Unde se găsec cuvintele de alinare? Cerul care a făcut ce a făcut și ce n'ar fi trebuit să facă, tot el să vă întărească inimile.

Toate sulețele jelesc de jalea voastră, părinți nemângăiați, și din durerea asta sinceră a unui neam care privește spre voi astăzi, se desface respicat glasul sftenicului din povestea lui Fulger:

*...„Ne doare c'a fost scris așa
Ne dori mai rău cu jalea ta:
De-aceea Doamnă te-am ruga
Să nu mai plângi!*

*Pe cer când soarele-i apus
De ce să plângi privind în sus?
Mai bine ochii în jos să-i pleci
Să vezi pământul pe-unde treci!
El nu e mort: Trăește în veci!
E numai dus!*

TREI DOCUMENTE

Comitetul „Societății Scriitorilor Români” a făcut demnă următoarea declarație publică:

„Societatea Scriitorilor Români” în ajunul și în timpul vacanței a fost de mai multe ori convocată să spună ce atitudine are în politica externă.

Comitetul Societății la prima sa convocare, a discutat pe larg și cumpătat atât asupra atitudinii cât și asupra răspunsului cerut și a hotărât emiterea următorului comunicat:

„Alcătuirea unei Societăți a Scriitorilor a fost truda zădărnicească a înaintașilor noștri vreme de o jumătate de veac. Deosebiri de vederi și de idealuri îi împiedicau a se recunoaște ca făcând parte cu toții din falanga necesară luptei pe patru fronturi a cuvântului.

Această piedică a fost înlăturată acum 7 ani, când s'a înființat Societatea Scriitorilor Români, cu sacrificiul opiniilor personale și pentru dobândirea drepturilor scriitoricești, propășirea literelor și a mănuitorilor penei.

Societatea Scriitorilor Români puternică astăzi pe temeliiile sale și prin solidaritatea de breaslă a membrilor săi numeroși, nu se crede chemată să aducă în cetatea sa discuții de ordin politic, de ordin public care ar putea-o diviza, sparge și sfărâma.

Societatea Scriitorilor Români cunoscând diversitatea de păreri firească membrilor ei mai ales se ferește ca ea însăși să intre în discuție ca un singur om, dar, pe de altă parte, trează sub frământările vremii, ea nu oprește în nici un fel pe nici unul din membrii săi nici chiar pe cei din comitet, să uzeze de pana lor după cum le vor dicta conștiința și mintea, pe propria lor răspundere”.

Comitetul

*

Impotriva acestui comunicat o parte din membrii societății au protestat prin următoarea scrisoare deschisă:

Domnule Președinte,

Cu prilejul sesizării adresate S. S. R de către colegul Octavian Tăslăoanu, comitetul societății a adresat un apel către mem-

brii ei, sub forma unui comunicat, prin care suntem implorați, pe cuvânt că părerile sunt împărțite, să facem pe morții ca colectivitate în această cestiune. E drept că societatea e generoasă și lasă mână liberă fiecăruia în parte să se miște potrivit temperamentului său.

Găsim însă deplasată și mai ales zadarnică această generozitate. D. Tăslăoanu, în scrisorile sale, nu a cerut comitetului deslegare pentru membrii societății de a vorbi individual, și aceasta pe bunul cuvânt că nimeni, intrând în societate, nu renunțase la scriitoriceasca lui libertate. D. Tăslăoanu ceruse, din potrivă, un cuvânt colectiv al scriitorilor. Ori, credem că nimic nu era mai legitim ca această cerere, și, în acelaș timp, mai în spiritul statutelor. Societatea noastră, într'adevăr, are ca bază apărarea drepturilor materiale și a prestigiului moral al scriitorilor.

Vedeți dar, domnule președinte, că actualul comitet a avut, într'o atât de gravă cestiune, o atitudine departe de menirea lui; comunicatul dovedește cel mult că actualii lui membrii nu pricep îndeajuns interesele și menirea societății, ale cărei treburi le-au fost încredințate spre girare.

Cerem în consecință, domnule președinte, o grabnică adunare generală, unde se va putea dezbate mai pe larg cestiunea.

Primiți, vă rugăm, domnule președinte, asigurarea stimei noastre.

(ss) *Ioan Al. George, Al. Cazaban, I. Chiru-Nanov, N. Davidescu, Ludovic Dauș, C. A. Giulescu, Corneliu Moldovanu, Alfred Moșoiu, Oreste, Mircea Dem. Rădulescu, George Tofan, G. Rotică.*

*

Iar d. Cincinat Pavelescu, fost președinte și vicepreședinte al S. S. R. și actual membru în comitet a expeditat din Sinaia următoarea scrisoare d-lui președinte al acestei societăți:

Domnule Președinte,

Eșind dela ultima ședință a comitetului societăței scriitorilor în care s'a redactat de minoritatea prezentă, acel faimos comunicat care stârnește cu drept cuvânt o vie protestare în

rândurile întregii societăți, vă rog să mă considerați demisionat din comitetul societății ce prezidați, eu neînțelegând să mă solidarizez în aceste vremi de frământare și nădejde cu aceia cari voesc să transforme o societate înaltă și nobilă în ceva comercial și antipatriotic.

Vă cer și eu în acelas timp să binevoiți a convoca de urgență societatea în adunare generală.

Primiți, vă rog, etc.,

Cincinat Pavelescu

fost președinte și vicepreședinte al S. S. R.

*

Publicăm aceste comunicate cu titlu de document, și fără comentarii deocamdată, fiindcă ele arată îndeajuns până la ce nivel s'a putut coborî, crezând că se înalță, societatea scriitorilor români, în anul Domnului 1915.

Pentru informarea cititorilor noștri adăogăm, că în răstimp mai toți membrii societății—între care și câțiva scriitori adevărați—și-au anunțat protestul împotriva comunicatului redactat de comitet. În urma acestor proteste, ni se spune, că comitetul și-a înaintat demisia, hotărând convocarea unei adunări generale, care să judece în cauză. Și?... Se va alege un nou comitet. Se va scrie, poate, un nou comunicat. Iar noi ne vom întreba și-atunci: unde au fost și ce-au făcut scriitorii români dela începutul războiului pâna astăzi?

Răspunsul nu-l vom aștepta, firește, nici dela d. T. Arghezi, și nici dela d-nii Caton Theodorian și G. Caïr, cari știu să se solidarizeze așa de frumos cu maestrul Slavici... (Vezi scrisorile publicate, fără comentariu, în ziarul „Epoca“.)

„Tribuna“

O GREȘEALĂ POLITICĂ

Prin intrarea Angliei în război contra Germaniei, situația puterilor centrale devine critică, mai ales că Italia și România persistau în neutralitate. Ca să restabilească echilibrul deranjat, Germania porni în căutarea de noi aliați și profitând de marea nemulțumire ce domnea în Turcia contra Angliei, din cauza secvestrării marilor vase de război comandate de Turci șantierelor navale engleze, și de prezența la ministerul de război a lui Enver-Pașa, germanofil cunoscut, o convinsese ușor să intre în alianța Germano-Austro-Ungară.

Prin această alianță Germania urmărea două scopuri principale: izolarea Rusiei de restul aliaților prin închiderea Dardanelor, și proclamarea războiului sfânt al mahomedanilor, prin care Germania speră să dea Angliei lovitura de grație, provocând revoluții în Indii și Egipt.

Intrând vasele *Goeben* și *Breslau* în Dardanele și trecând sub pavilion musulman, alianța încheiată devenia evidentă pentru toți și nimenea nu se mai putea îndoi, că mai curând sau mai târziu Turcia va declara război Angliei și aliaților ei. Că nu putea să intre imediat în acțiune era natural, căci pregătirea ei militară era din cele mai precare. În două războaie consecutive, în cel din Libia și în cel balcanic, Turcia suferise pierderi enorme în munițiuni, tunuri și ofițeri.

Pe lângă aceste pierderi îi mai lipsesc și banii necesari unei campanii. Fortificațiile din Dardanele și Bosfor erau învechite și ruinate; ele nu ar fi putut rezista nici 24 de ore unei bombardări serioase, armamentul lor fiind vechiu și fără efect față de tunurile vaselor moderne de război.

Odată alianța încheiată, Germania începu să pregătească pe Turci de război, trimițându-le munițiuni, tunuri de câmp și pentru forturi, ofițeri și trupe speciale pentru repararea și apărarea acestora. Toate aceste transporturi pentru a ajunge la Constantinopol, nu aveau decât o singură cale și această cale trecea prin București. *România deci ar fi putut să oprească înarmarea Turcii și intrarea ei în acțiune și ar fi putut să o facă cu atât mai mult cu cât și Germania ne refuza munițiunile și tunurile comandate și plătite de mult. Ar fi trebuit s-o facă căci, nefiind suficient armați, Turcii nu ar fi închis Dardanelele și chiar dacă le-ar fi închis, forțarea lor, în halul în care se aflau, ar fi fost o jucărie.*

România însă nu a oprit înarmarea Turcii, i-a înlesnit chiar închiderea strâmtorilor, lăsând să treacă prin țara noastră nesfârșite transporturi de munițiuni, oameni și bani.

Pentru a dovedi această afirmațiune, reproducem câte-va pasagii din „*A doua carte portocalie rusă*“ și din „*A doua carte albastră engleză*“. Ambele culegeri de acte și corespondențe diplomatice se referă la evenimentele ce au precedat pruptura relațiilor Triplei-Înțelegeri cu Turcia.

La 14/27 August D-I de Giers, ambasadorul Rusiei la Constantinopol, telegrafiază la Petrograd, că „80 de marinari germani și 20 tehnicieni deghizați în lucrători au sosit la Constantinopol (Doc. No. 36, A doua carte portocalie rusă).

În aceeași zi Sir Barclay, ministrul Angliei la București comunică la Londra, că un tren special cu 500 marinari germani a trecut prin capitala noastră, cu destinația pentru Constantinopol (No. 40 A doua carte albastră engleză).

La aceeași dată D-I de Giers raportează, că se așteaptă sosirea unui contra admiral german, care trebuie să servească ca consilier tehnic în chestiunile de marină și că au sosit 27 ofițeri germani pentru a face servicii în forturile Dardanelelor (No. 37 C. R.)

La 15/28 August reprezentantul Angliei la Sofia telegrafiază, că un tren special, plin cu marinari germani și ofițerii lor, au trecut noaptea prin Sofia (No. 57 C. E.).

La 16/29 August D-I Giers anunță că la 14/27 August, au sosit la Constantinopol deghizați ca lucrători, 150 soldați germani, iar că la 15/28 August au trecut prin Adrianopol 800 soldați germani cu ofițerii lor (No. 39 C. R.).

În sfârșit la 7/20 Septembrie ambasadorul Angliei comunică că 4—5000 soldați germani au sosit până în acest moment în Constantinopă (No. 84 C. E.).

Tot astfel a înlesnit România și transportul de munițiuni și armament, căci iată ce telegrafiază din Constantinopol Sir Malet, în ziua de 15/28 August: „*Aflu, că cu toate că Turcii nu au de loc artilerie modernă pentru a apăra strâmtorile, este foarte probabil, că un transport de tunuri va sosi foarte curând din Germania și Austria la Constantinopol (No. 46 C. E.).*

Iar în aceeași zi Sir Grey primește de la Sofia știrea că un important transport de tunuri și material de artilerie a traversat România, sosind la Giurgiu, de unde urmează să fie transportat la Ruscuc (No. 45 C. R.).

La 3/16 Octombrie o telegramă din Sofia anunță că în ultimele 3 săptămâni un mare număr de lăzi grele și munițiuni de război au trecut prin Rusciuc (No. 131 C. E.).

Asupra acestor lăzi și munițiuni ne dă chiar amănunte Sir Mallet în telegrama de la 4/17 Octombrie, în care comunică la Londra, că dela sfârșitul lui Septembrie au sosit la Constantinopol: *6900 lăzi de munițiuni, 500 lăzi cu puști Mauser și 13 camioane cu material de război* și că se mai așteaptă sosirea apropiată a unui submarin demontat, și a unui transport cu 2 aeroplane (No. 138 C. E.), și la 10/23 Octombrie când anunță că *20 de proiectoare, 10 mine electrice, 4 motoare electrice, 500 lăzi de munițiuni Mauser au sosit via Rusciuc, în afară de cele anunțate mai de mult* (No. 161 C. E.).

Din cele mai de sus reese clar, că Germanii au trecut prin țara noastră în Turcia tot materialul necesar pentru intrarea acesteia în război. Tot prin țara noastră au trecut și banii indispensabili unci campanii, căci asupra acestui capital găsim date interesante în cărțile diplomatice mai sus citate și anume:

„Constantinopol, 3/16 Octombrie 1914.

„Aflu din sursă autorizată, că la 28 Septembrie | 11 Octombrie a avut loc o întrunire la ambasadorul Germaniei, la care au luat parte Enver-Pașa și Talat-Bey. *O convențiune a fost semnată în virtutea căreia Turcia se obligă a intra în acțiune contra noastră imediat ce va fi primit din Germania contribuția de bani.* Primul vărsământ a și sosit aici.

(ss) Giers“ (No. 87 C. R.).

La 5/18 Octombrie D-1 de Giers telegrafiază, că dupe știri sigure la 8/21 Octombrie va sosi la Constantinopol al doilea transport de bani promiși Turciei (No. 88 C. R.) Același lucru îl comunică ministrului său și ambasadorul englez cu data de 9/22 Octombrie:

„Am văzut din nou astăzi dimineață pe ambasadorul Rusiei. El este sigur, că Turcia va face război Rusiei dupe ce va fi primit jumătate din suma de 4 milioane lire turcești promise de Germania. Se afirmă că o sumă de aproape un milion de lire ar fi sosit (No. 157. C. E.).

A doua zi 10/23 Octomvrie Sir Mallet telegrafiază: „Mari cantități de aur în bare au sosit de curând. Acum 3 nopți au fost transportate sub escortă la Deutsche Bank aur în valoare de un

milion. E probabil că în total au sosit până acum 2—3 milioane“. (No. 162. C. E.)

Este deci sigur, că la izbucnirea marelui război Turcia nu era de loc pregătită. Ea nu avea hamuri, nu avea puști, nu avea cartușe și obuze, nu avea submarine și acroplane, nu dispunea de ofițeri destoinici și de bani. Forturile din strimtori erau derăpănate și în imposibilitate de a se apăra, neavând artileria necesară.

În astfel de împrejurări nu este greu de a afirma că Turcia, dacă România nu i-ar fi permis tranzitul de material de război, ar fi rămas—de nevoie—neutră usque ad finem.

Ar fi putut însă să oprească România tranzitul de munițiuni?

Desigur că da, căci fiind un stat independent era liberă să permită sau să oprească orice tranzit pe căile ei ferate, mai ales când acest tranzit era menit să cauzeze un fapt dăunător interesele sale cele mai vitale, închiderea Dardanelor.

Chiar dacă Germania, Austria, Turcia și Bulgaria ar fi protestat, aceste protestări ar fi fost numai platonice, căci nici unul din aceste state nu putea să intervie cu armele pentru a ne forța să transportăm Turcilor armamentul necesar. Și orice altă intervenție era ca și neexistentă.

Turcii ar fi putut, poate, să oprească și ei la rândul lor trecerea cerealelor noastre prin Dardanele. Parcă așa nu au făcut-o? Dar cerealele noastre și marea lor majoritate navighează sub pavilion străin. Oprirea trecerei lor prin Dardanele, ar fi dus Turcia la un conflict direct cu Tripla-Înțelegere, ceia ce nu i-ar fi convenit, în halul de nepregătire în care se afla.

Germania nu ne-ar fi dat munițiunile și tunurile comandate de noi. Desigur că nu, dar nici așa nu ni le-au dat. România trebuia să-și ia adio dela început dela acele munițiuni și să comande imediat nou material de război în America, în Italia, în Japonia chiar, care s'ar fi transportat cu înlesnire—tot sub pavilion străin prin Dardanele și astăzi ar fi sosit de mult în țara noastră.

Așa stând lucrurile, ajungem la concluzia, că România ar fi putut să împiedice înarmarea Turciei, intrarea ei în acțiune și închiderea Dardanelor.

Că nu a făcut-o—in contra intereselor ei cele mai vitale—acesta este păcatul, marea păcat al României.

CEEĂ CE NU PRICEPE „MOLDOVA”

„Cine face politică externă în România, trebuie să cunoască lucrările economiştilor ruşi, cel puţin cele traduse în franţuzeşte în care se spune limpede că Rusia are nevoie de o regiune în jurul Mării Negre, adică transformarea acestei mări în lac rusesc. Această simplă afirmaţie nu dă oare un fior de groază rusofililor noştri? Cum se împacă oare această tendinţă cu integritatea teritorială a României şi Bulgariei?”

Moldova se pare că a studiat bine lucrările economiştilor ruşi de vreme ce vorbeşte cu atâta siguranţă de ele. Fireşte le-a citit în franţuzeşte, căci ca mulţi filogermani convinşi (nu facem aluziune la d. Marghiloman...), ea nu ştie nemţeşte. Şi e bine că nu ştie căci poate curiozitatea ar împinge-o să citească şi în această limbă. Ar descoperi atunci că există apărând tocmai în lunile din urmă, o întreagă literatură germană care preconizează creierea unui imperiu german vamal şi colonial care s'ar întinde în toată Asia mică şi Mesopotamia. Ar intra într'ânsul Germania, Austro-Ungaria, România, Bulgaria şi Turcia.

Dar, ne răspunde *Moldova*, dacă România nu ar consimţi să intre în noua combinaţie? Dar cine o întreabă? Ştiţi vorba din poezia lui Goethe: „Der Erl'n-Koenig”? *Moldova* să asculte: „*Und bist du nicht willig so brauch ich Gewalt..!*”

Dar u'tasem că *Moldova* nu ştie decât franţuzeşte, ca o filogermană ce se respectă. Şi de aceea i-se iartă să aiureze mai departe despre primejdia slavă, îndepărtată, fără să vadă primejdia germană, prezentă.

Pentru ea primejdia austro-germană nu se prezintă decât supt o singură formă, dar şi aceea agreabilă şi captivantă: supt forma abonamentelor gras plătite ale politicei ungureşti din Predeal. Şi de aceea de două lucruri să nu-i vorbeşti *Moldovii* căci nu le înţelege: de limba şi literatura politică germană şi—de „fierul roş” al d-lui Carp, campionul curăţeniei morale în viaţa politică.

Cititorul

UN RĂSPUNS AL D-lui ION GORUN

București, 25 August, 1915

Onorată redacțiune,

În numărul din urmă al revistei d-v., tipăriți „O întrebare” semnată: A. Marinescu-Nour, și pe care v'o însușiți și d-voastră.

Permiteți-mi să răspund la această întrebare cu alle două:

1) *Cunoaște d-l A. Marinescu-Nour, în bine sau în rău, cele scrise de mine, acum sau ori și când, în ziarele din țară sau în cele de dincolo?*

2) *Are ceva de obiectat, în bine sau în rău, d-l Al. Marinescu-Nour, cu privire la cele scrise de mine?*

Cred, onorată redacțiune, că înainte de a mă supune oricărei censuri, am dreptul cel puțin să cer un răspuns precis la aceste întrebări.

Al d-v. devotal

Ion Gorun

P. S. Fiindcă mă ocup uneori și de chestiuni de limbă, îmi iau voie să atrag atenția d-lui A. Marinescu-Nour,—pe care regret că nu-l cunosc,—că nu se zice românește: „ca să-l știu cum să-l prețuiesc,” ci: „ca să știu cum să-l prețuiesc,” sau: „ca să-l știu prețui”.

I. G.

Nota Redacției. — Avem o singură observație de făcut la această scrisoare. Nouă ni se pare că d. Ion Gorun deplasează chestiunea. D. Marinescu-Mour nu a întrebat ce publică, ci unde publică d. Gorun articolele D-sale...

CONGRESUL STUDENȚILOR

După corupția dela Universitatea din București, era necesară o manifestație publică, prin care să se spele rușinea de pe obrazul tineretului nostru universitar, afirmându-se în mod solidar, limpede și puternic, sentimentul adânc patriotic, de care trebuie să fie pătrunși, mai ales astăzi, studenții României. Congresul studenților ținut în săptămâna trecută la Galați, a îndeplinit această menire. Din desbaterile cari s-au urmat aci, trei zile în șir, am văzut cu o vic mulțumire, că tineretul universitar din toate unghiurile țării, în covârșitoarea lui majoritate, își dă seama de datoria momentului istoric, prin care trecem, și e gata la suprema jertfă de sânge pentru realizarea idealului de unire cu Românii de peste munți.

Cu aceeași bucurie am constatat, din desbaterile Congresului, o unanimă și hotărâtă desaprobare a operei de corupțiune, care se mai desfășoară azi, nesupărată, în toată țara, precum și o serioasă preocupare față de nevoile naționale interne,—atâtea probleme, cari trebuie să destrepte interesul conducătorilor de mâine.

Desbaterile congresului au câștigat în seriozitate prin prezența mai multor profesori universitari, în frunte cu rectorul universității din Iași. Dintre refugiați au luat parte părintele V. Lucaciu, poetul Oct. Goga și publicistul Oct. Tâslăuanu. Poetul Goga a rostit cu acest prilej un frumos discurs, din care extragem următoarele rânduri :

„In alte împrejurări... venind la un congres studențesc v'ași zice :
Dragi băeți, treceți în bibliotecă, duceți-vă în laboratorii, munciți răzimați de coate în truda zilelor și nopților, acolo se culege înțelepciunea vieții.

Astăzi însă când continentul s'a coborât în tranșee, când fâlfâie aripa morții deasupra noastră, când însăși existența neamului e în joc, eu, cu toată răspunderea pe care o simt și cu toată distanța de vârstă care m'ar îndemna la moderațiune, eu nu pot urma pe unii din profesorii d-voastră, nu vă pot trimite la școală. Nu zic să închideți poarta în fața potopului de afară, dimpotrivă vă cer în largul vieții să-i simțiți asprimea ei și să înțelegeți ce vi se strigă la toate răspântiile că se prăpădește un popor

Orice manifestație intelectuală, care nu privește marea dramă, mi se pare astăzi o zădărnicie.

Cineva îmi spunea, că la un spital din Franța unui rănit convalescent, ca să-și alunge urâtul, i s'a dat o carte să citească. Era un roman al unui distins scriitor, — să zicem Paul Bourget, — în care pătrunzătorul analist zugrăvea cu mijloace superioare un colț tihnit de viață burgheză în vremuri obișnuite.

Rănitul a cetit câteva pagini și a aruncat cartea la o parte. Și a zis așa: — „Eu vin din fața morții, din ploaia de foc a obuzelor. Aduc de acolo o morală nouă. Dacă nu puteți să-mi dați o carte, care să mă apropie de regiunile înalte prin cari s'a plimbat sufletul meu în dorul lui de sacrificiu pentru Franța, atunci nu citesc nimic, sunt mai frumoase gândurile mele...”

Rănitul avea dreptate. Intelectualitatea omenirii întregi a descins astăzi în tabăra morții.

Aceasta e datoria fiecărui om, care înțelege rosiul unui condei, această e și datoria d-voastră. Cu cât un popor are mai multe probleme de rezolvit prin sânge, cu atât rolul finerimei e mai covârșitor.

Pe noi astăzi numai sângele ne mai scapă de prăbușire, numai prin sânge putem spăla o mare rușine care ne amenință.

Deaceia, dragi prieteni, frământați-vă! Scuturați praful de pe cărți și eșiți la lărgul. Fiți elementul de purificare morală într'o epocă de materialism rușinos, lăsați bătrânilor să păzească comoara înțelepciunii, să fie ei creierul neamului, voi sunteți pumnul acestui popor, care va trebui să lovească odată, dacă nu vrea să moară.

Intr'o țară în care cuminiții se înmulțesc așa de îngrijitor, faceți-vă voi un titlu de glorie din a asculta bătăile inimii. Numai așa veți avea pentru tâmpelile cărunte de mai târziu o rază de lumină și o justificare superioară.

La sfârșitul conferințelor, studenții întruniți în Congres au votat în unanimitate următoarea:

MOȚIUNE

„Amintindu-și de vorbele înțelepte ale vechiului cronicar care zice că: „Nu sânt vremile sub cârma omului, ci bietul om sub vremi“, studențimea română socotește că vremile de astăzi ne impun ca o problemă serioasă eliberarea Ardealului și Bucovinei, fără ca aceasta să însemneze că poporul românesc renunță la realizarea în întregime a idealului național.

„Aceasta fiind convingerea ei adâncă și românească, așteaptă ca acei cari conduc destinele acestui neam, să-și dea seama de datoria momentului istoric suprem în care trăim și de avântul întregului popor românesc pentru a o chema la jertfă de sânge întru desrobirea fraților de suferință de sub dominația austro-maghiară care astăzi se surpă.

„Văzând că în sânul nostru, pentru a ne abate dela urmărirea scopurilor noastre naționale, s'a încuibat corupția străină care a căutat să pășească până și pragul Universității, făcând victime, studențimea românească înfierează totodată și pe corupți și pe conrupători cerând guvernului să ia aspre

măsuri împotriva acestor uneltiri criminale. Trimite fraților noștri martiri pentru cauze străine, mângăerile ei cele mai duioase și cuvântul ei de îmbărbătare, asigurându-i că prin jertfele noastre, jertfele lor nu vor fi în zadar.

Totodată studentimea română, după desbaterile urmate în congres, crede de a sa datorie să atragă atențiunea conducătorilor politici ai țării asupra chestiei naționale interne, a problemei țărănești cu împrumutarea și luminarea sătenilor și a problemei clasei de mijloc, precum și a ocupării de către români a comerțului, industriei și meseriilor, stăpânind orașele cari sânt centrele vieții politice, economice și culturale a oricărui popor și cari la noi sânt cuprinse de străini“.

CUCERIREA VIENEI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Capitala Austriei. — odinioară capitala Austro-Ungară— a fost locul unei manifestațiuni politice impunătoare și nespuse de caracteristice. În ziua de 21 August M. Sa Impăratul Austriei, Regele Ungariei și... marele duce al Transilvaniei (cum nerecaminlise un șef de partid din România) a împlinit vârsta venerabilă de ani optzeci și cinci. Cu acest prilej, Ungaria contelui Tisza a avut ideea foarte nemerită de a se forma o delegațiune monstră alcătuită din trimișii celor vre'o 73 de comitate, între ele 8 comitate din Croația-Slavonia. Delegațiunea compusă din 470 de persoane a plecat, în frunte cu primul ministru ungar la Viena pentru a prezenta felicitările și omajul de credință reclătinată al Ungariei supuse și loiale. La primirea acestei delegațiuni, M. Sa Impăratul s'a prezentat după obișnuitul limbaj al ziarelor, plin de „juvenilă sănătate“. Au vorbit contele Ștefan Tisza și banul Croației Ioan Skerlec.

Ideia acestei delegațiuni la împăratul a fost de sigur a contelui Tisza. Noi nu putem decât să o aprobăm și aceasta pentru două motive.

Mai întâi ea demonstrează sau ar trebui să demonstreze multora din oamenii politici români, cari nu vor să o creadă, că monarhia Habsburgilor este azi stăpânită de hegemonia ungurească absolută și indiscutabilă care a înlăturat pe vechea sa tovarășe care a fost hegemonia austriacă. Dualismul de odinioară păstrează încă formele, dar se prefacă într'o monocrație națională. Germanii-Austriaci se resemnează de bună voie la rolul unei sub-șefii naționale, până când șefia supremă revine ungușilor în mod incontestabil. Unguri au tot cuvântul să fie mulțumitori împăratului Francisc Iosif. Pentru nimic în lume ei azi nu s'ar gândi la revoluție și detronare. Dimpotrivă ar fi în stare să lupte cu disperare contra oricui ar încerca azi asemenea lovitură, potrivnică tuturor intereselor ungurești. În 1848 ei nu au voit să fie ai împăratului și s'au răsculat. În 1914—15 împăratul a devenit definitiv al lor și li s'a supus. Nu au dar toate motivele că să-i fie mulțumitori, să meargă la Viena și să-i se închine, după ce și el li-s'a închinat lor? Central University Library Cluj

Dar mai avem un motiv ca să salutăm procesiunea ungurească la Schoenbrunn. Ea va contribui să spulbere în străinătate o legendă, legenda nemulțumirii ungurești.

Europa este cuada de tardivă la minte. Ea vede și astăzi în unguri pe revoluționarii dela 48, pe „asupriții“ din epoca absolutismului dela 1849—1867.

Nu este săptămână în care să nu revie și acuma în vre-unul din marile ziare străine zvonul „adâncei nemulțumiri“ ungurești care va trebui în curând să izbunească într'o revoluție și să provoace dezastrul Austro-Ungariei. În realitate nimic nu e mai departe de mintea ungurească. Niciodată ungurii nu au fost mai puternici, niciodată influența ungurească în monarhie nu a fost mai absolută și mai hotărâtoare ca în zilele noastre. Din acest punct de vedere manifestația din Viena e de o semnificațiune foarte pronunțată. Poate o va înșelege în sfârșit și străinătatea care, ca Anglia și Franța, nu se poate dezvăra nici acum de un rest de simpatii pentru unguri. Nu s'ar găsi vre-un scriitor român cu legătură și înrăurire care să expue acest lucru în „Le Temps“ sau în Times? Un articol sau o

serie de articole ale d-lui Iorga sau ale d-lui Tache Ionescu de pildă ar putea să ne facă multe servicii, lămurind străinătatea și spulberând legende cari la masa verde a păcii viitoare ar putea să ne fie vătămătoare. Dacă nu ne-am teme că provocăm supărări, am întreba: ce face Liga în această direcție?...

În sfârșit manifestațiunea ungurească dela Viena mai are un înțeles. Primarul creștin — social al Vienei, Dr. Weisskirchner, a adresat poporațiunii un apel, cerându-i să primească pe oaspeții unguri cu bucurie, cu fețele zâmbitoare și cu clădirile pavoazate. În splendida sală de solemnități a primăriei, consilierii comunali vienezi au salut, cu primarul în frunte, pe solii Ungariei. Acelaș dr. Weisskirchner a primit în cuvinte călduroase pe unguri.

Tempora mutantur...

Acum 23 de ani, o deputațiune de 300 de români s'a dus la Viena cu Memorandul. Împăratul nevrând să o primească, acelaș partid creștin — social, pe atunci anti-maghiar, a primit pe români cu căldură, i-a ospătit și i-a încurajat în lupta lor.

Astăzi urmașul lui Lueger a uitat această tradiție, a uitat pe români. Cu strigăte de bucurie și cu steaguri ungurești, Viena a primit pe delegații unguri. Nu bucuria tovarășului egal, „paritor“ ci rînjetul nedemn al celui învins și supus e în această primire. În ziua de 21 August Viena a fost definitiv cucerită de unguri cărora li-s'a închinat.

Iar noi am pierdut acolo ultima iluzie, iluzia unui prieten și aliat în lupta contra ungușilor.

Încă un motiv pentru vechea noastră deviză: Prin noi înșine.

Gh. Pădure.

DESCHIDEREA STAGIUNEI TEATRALE

— TEATRUL NAȚIONAL —

O nouă stagiune, un nou director! Cam așa merge de câți-va ani la bietul Teatru Național. Așa au fost și câte doi directori într'un an, spre bucuria lor și nenorocirea instituției. Adevărat și grozav de trist. După ce că e singura instituție de artă dramatică a țării, e părăsită ca o dughiană dela drumul mare; intră și ese cine vrea!

A și ajuns în halul în care e. Tot miroase a mușegai aici: de cele mai multe ori nici nu se poate asculta o piesă, așa de neîngrijit se joacă. Ați văzut Ovidiu? Un dezastru! Se spun versurile ca la 48, cei mai mulți nu știu să le spună în nici un fel; o nenorocire. Lipsă totală de direcție de scenă. E mușezială și putregai acolo. Când are să se facă curățenia?

S'a jucat „Azilul de noapte“ a lui Gorki. A fost îngrijită reprezentația. Atmosfera „Azilului“ a fost bine dată. Ar fi putut să fie și mai bine artiștii. Au rămas toți departe de creația lui C. Radovici în actorul.

Un lucru e ciudat! În vremurile prin cari trecem, vremuri de visuri mari, de frământări gigantice, când sufletele au nevoie de entuziasm și dragoste de țară mai mult ca ori când, și la noi mai mult decât la ori care alt popor, la Teatrul Național, pe acest altar al românismului, se joacă opere deprimante ca „Azilul de noapte“! Foarte ciudat și destul de caracteristic pentru priceperea oamenilor din capul treburilor de-acolo.

Noul director general e d-l Alex. Maurodi, gazetarul cunoscut dela „Diitorul“. Nu spunem nimic despre el, să-l vedem la lucru.

li dorim să îndrepte mersul instituției pe calea adevărată și s'o ridice la înălțimea vremurilor.

Cronicar

SPOVEDANIA UNUI SCRITOR

Intr'un timp când scriitorii români ne oferă exemple atât de dureroase despre felul cum își înțeleg rostul lor în viața națională a neamului nostru, ne ating într'un mod cu totul deosebit cuvintele pe cari un tânăr scriitor neconsacrat de „Societatea scriitorilor“, le-a rostit la Mircești, cu prilejul comemorării lui Alexandri. Ne facem o plăcere să reproducem aici o parte din cuvântularea spovedaniei acestui scriitor, care e d. G. Vâlsan. Iat-o:

„...Și acum, — în această zi, care e o zi de reculegere, iar nu de serbare —, cer voie să spun câteva cuvinte și în numele meu, ca unul care fac parte din generația tânără. Simt nevoia aceasta față de conștiința mea și față de amintirea acestui mare dispărut.

Comemorarea de astăzi nu salută numai pe un mare poet al României. Ea salută pe cel mai de samă represintant al unei generații de scriitori conștienți de nevoile culturale ale poporului nostru. Din depărtările unui sfert de veac putem vedea acum cât de însemnată a fost o astfel de activitate. Literații contemporani lui Alexandri, au realizat o mare parte a renașterii noastre naționale. Prin silințele lor ne-au scuturat de dominații politice vecine; prin ei s'a limpezit graiul literar de amestecul vorbelor străine. Ei au realizat Unirea, într'un moment de căldură sufletească, cum n'am avut altul în istoria noastră, căldură pe care tot ei au pregătit-o. Ce fapte frumoase am avut în trecut, ei le-au împărtășit poporului prin valul de armonie al poeziei sau prin frasa profetică a istoriei; ce dureri și ce bucurii au zguduit ființa neamului nostru în vremea lor, prin ei au găsit întruparea cea mai demnă și cea mai înaltă. Și nu erau unul sau doi, ci o întreagă familie numeroasă de scriitori cari veghiau soarta cea bună a țerii noastre.

Valoarea literară și valoarea culturală sânt două noțiuni care de sigur nu e necesar să fie alăturate. Dar nu se poate contesta că îmbinarea amândorora dă un titlu de nobleță deosebită și un drept mai mare la recunoștință, mai ales într'o țară tânără în care se închiagă întâia oară sufletul conștient al unui popor. Sânt epoce când se poate considera drept o nenorocire despărțirea acestor două valori. — Nenorocirea nu s'a întâmplat în generația lui Alexandri. Și el poate a fost cel mai strălucit reprezentant al acestei generații. În

orice cas, lira lui a fost cea mai sensibilă și cea mai puternică a Renașterii noastre. Atât de legat de dorurile și avânturile Terii, în cât aproape n'a scris operă fără să se gândească la folosul popoului său. Nu l-a răbdat inima să rătăcească pe aiurea — ca vulturul care se rotește pe de-asupra cuibului său, neîndurându-se de dragul puilor să se înnalte spre ceruri mai înalte, dar mai reci și mai pustii. Jertfă pe de-a'ntregul pentru neamul său.

Și acum, în fața mormântului unui astfel de om, venim să aducem laude, noi, literații generației actuale! Să-l lăudăm că a fost boier și s'a plecat cu dragoste asupra inimii populare, ascultându-i cântecele; să-l lăudăm că a avut bani și cu toate acestea viața întreagă a dus-o în muncă; să-l lăudăm că a avut talent mare și totuși a scris „cântecele comice“ și a dat copiilor țării noastre primele versuri care să le încânte copilăria; să-l lăudăm că era bătrân, glorios, având dreptul să se odihnească, și totuși a fost singurul care a cântat cu atâta tinereță sufletească pe ostașul nostru...

Frumoase cuvinte! dar cum se înnalță ele din gura noastră, fără ecou, spre cerul tăcut!

Îl lăudăm, dar simțim că *nouă*, el nu ni va răspunde... Apoi ni vom lua pălăria și vom pleca, neîntrebându-ni mai mult sufletul cuprins de o vagă neliniște. Vom pleca repede să nu auzim glasul care în sfârșit ar putea să întrebe: „Ce a-ți făcut pe-acest pământ?“ Căci noi nu vom putea răspunde cu fruntea sus, ca Ginta latină: „L-am represintat pe *Dumnezeu*“.

Din sinceritatea sufletului nostru, în aceste clipe un singur răspuns poate izbucni:

Am avut talent, am știut să scriem, uneori am avut și cultură. Însă, purtați de orgoliul nostru neînvins am trecut peste tradiția lăsată de tine și de generația ta, și am rupt legăturile cu neamul nostru. Pretenție am avut destulă, faptă rodnică mai puțină. Noi nu auzim astăzi cum auziai tu de atunci

Acel vuet fără nume ce răsună ca o mare

și care e... bătăile de inimi ale întregului neam al nostru.

Vremile mari vin, și poesia noastră e mută, pedepsită pentru mândria și înstrăinarea ei, haina de preț strălucind de-asupra unui cadavru... Glasul nostru nu mai știe cânta cu sinceritate nici aspirațiile, nici durerile de moarte care izbucnesc mai puternic ca niciodată din mijlocul neamului nostru. Noi nu ni cunoaștem țara,

Vin vremile mari, din flacări și sânge cată să se întrupeze visul de veacuri al nostru. Cată să se întrupeze pe de-asupra capetelor noastre, și fără știrea noastră, — căci noi, noi cântăm pentru mai târziu!

Mai târziu? Când *presentul* e atât de mare și de grozav. Mai târziu? Când *în prezent* se judecă dacă va mai fi sau nu pentru neamul nostru acel „mai târziu“?

Să salutăm cu admirația noastră amintirea ta? Nu, umbră sfântă! Tu n'ai nevoie de recunoașterea noastră. Ca orice erou, tu n'ai nevoie de nici-o recunoaștere, fiindcă o faptă mare, îndeplinită, dă satisfacere desăvârșită prin chiar izbândirea ei. Dar cu atât mai puțin ai nevoie de recunoașterea noastră, a literaților zilei de azi. Nu sântem vrednici să depunem cu mâna noastră obosită cununa laudelor pe mormântul tău. Plecăm fruntea în tăcere. Sântem într'un templu străin, pe care nu-l mai cunoaștem. Glasul ni este sfios și pasul stângaciu. Și, în clipa aceasta de comunicare cu umbra ta, în sufletul nostru nu găsim altceva mai nemerit decât să făgăduim *îndreptare*.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LITERATURĂ POLITICĂ

— DĂRI DE SEAMĂ —

O literatură politică bogată inundă de peste un an de zile, țara. Broșuri peste broșuri se trimit preoților dela țară, învățătorilor, notarilor și tuturilor celor cari ar putea fi eventual, „convinsi“. Lișsește doar o literatură politică sănătoasă, care să trazeze din punct de vedere românesc diferitele probleme actuale.

Și până vom avea o astfel de literatură, e datoria noastră să încreștăm aici ceace ne cade în mână și ceace credem că interesează și pe cetitorii noștri.

Influența economică a Germaniei în România. — București, 1915—61 pg. (Fără autor, fără tipografie, fără preț). E scrisă de sigur de un neamț din România, metodic, documentat, convingător. Autorul vrea să infirme cele susținute într'o broșură cu acelaș titlu, cu acelaș tipar, și cu aceeași copertă, de d-l M. Bibiri-Sturia. Punctul de vedere german e susținut în mod consecvent și convingător. Din cetirea broșurei oricine se poate con-

vinge de enorma influență economică germană în România, care fără doar și poate nu e o simplă influență, ci și o formidabilă primejdie. Nu numai că aproape întreg impoartul—de multe ori de articole cu totul inutile—se face din Germania, dar cele mai multe capitaluri industriale și comerciale din țară sunt germane și tot astfel și împrumuturile de stat. Dacă un cercetător obiectiv și bine pregătit ar trata problema aceasta pe larg, din punct de vedere românesc, am rămânea îngroziiți de situație. Vorba că România e vasală a Germaniei și a Austriei nu e din nenorocire, o simplă vorbă, ci o dureroasă realitate.

Trebue să fim mulțumitori autorului pentru serviciul pe care ni l-a făcut, deschizându-ne ochii asupra primejdiei în care ne aflăm. După război va trebui să înlocuim ceea ce luam de-a gata dela nemți, cu munca noastră, care e singura putere adevărată.

Din broșura amintită reținem următoarele: „Puterile centrale dețin astăzi două treimi din totalul importului nostru“ (pg. 29).

Capitalurile băncilor germane din România se urcă la suma de 100.000.000 Lei (pg. 31). Din suma de $\frac{1}{2}$ miliard investită în industria petroliferă din România „peste trei sferturi este capital german“ (pg. 35). Din capitalul de 120 de milioane al societății „Steaua română“ (foarte română!) 100 milioane sunt ale societății „Deutsche Petroleum A. G.“, societatea petroliferă „Concordia“ cu capital de 12 milioane e a societății „Deutsche Erdöl A. G.“, societatea „Aurora“ cu 8 milioane e a soc. „Steaua Română“ etc.. (pg. 35). „O mulțime de alte societăți — zice autorul la pg. 36 — lucrează cu capitaluri germane, engleze, franceze, ba chiar românești!“ (ce minune!).

Mai departe, în altă ordine de idei: „Nu există (în România) instituție, edificiu, șosea, cale ferată, tun, instalații industriale, case de comerț, pe care să nu le datorăm Germaniei“ (pg. 41).

Și, după toate acestea, concluzia autorului, ghiciți care e? Ascultați: „Să nu ne mai ascundem deci după degete. „Primejdia influenței germane“ este o primejdie... platoniceă. „Dependența economică“ și „subordonarea politică“: obsesiuni, vorbe, fantasii. Noi am încercat, și credem că am răușit să natăm la ce se reduc: la o concurență leală, unde cel care aduce avantajele mai mari e preferat.

Primejdia adevărată, iată-o. E lămurită cu negru pe alb: România, marea sau mica Românie e amenințată de un singur lucru,

de vasalitatea economică și politică a Rusiei. Și e amenințată pentru că atunci când Dardanelele vor fi în mâna Rușilor, aceasta va fi o armă în potriiva noastră, în mâna unei națiuni concurente, de care ea va putea totdeauna uza. Iată deci încă odată, *adevărata* primejdie: Rusia!" (pg. 52—53).

Politica rusească în România de Gratiem D'Argenty, avocat și vicepreședinte al Alianței franco-române București, Editura societății „Tiparul” 1915. (Tipografia Minerva 15 pg.).

Vicepreședintele alianței franco-romane contra Rusiei! Nemții s'ar putea felicita de un astfel de succes, dacă d-l D'Argenty ar fi, în adevăr, un om serios,—precum nu e.

Se arată și în această broșură tipărită cu bani nemțești ca și broșurile d-lui Radu Rosetti, „politica rusească în România”, în trecut și astăzi și se reproduc câteva pagini despre Rusia, scrise odinioară de J. Michelet și J. J. Rousseau. Închicerea e:

„Oameni cari voiți să trăiți liberi, să luptăm pentru independență”. Să aruncăm înapoi în stepele lor hoardele aziatice și să zdrobim pe infamul și ipocritul Tartuffe, Anglia, care a provocat acest războiu îngrozitor, pentru ca să fie mai puțină nedreptate și mai multă libertate în lume!“

Adevărații provocatori, de *Radu Rosetti*.—Buc. Tip. G. Ionescu, 1915, 40 pg. Provocatorii războiului actual sunt, după d. R. R. „Rusia”, Anglia și oamenii de afaceri în ale căror mâni au încăput destinele biete Franțe, un împărat Wilhelm, care trece acum prin momente grele numai fiindcă a fost prea mare iubitor de pace”. (pg. 40).

Ce ridicol acuzator și apologet!

Singura primejdie Rusia de Historicus (Radu Rosetti?) București. Edițiunea ziarului „Scara”, 1915. 47 pg. Vorbește despre „Asalturile diplomației moscovite în România(!); Cum s'a format curentul rusofil? Rusia pravoslavnică și Domnitorii noștri; Ținta politicii rusești; După Basarabia, Principalele române; Ce-au făcut Rușii în Basarabia, conchizând că „Victoria Rusiei ar însemna zdrobirea noastră”.

Cu toate că zice autorul la pg. 46 — și alte state stăpânesc conaționali de-ai noștri, cu toate că dușmani avem poate (!?) dea-

lungul granițelor noastre, singura (!) primejdie pentru existența noastră ca popor și ca stat, este Rusia“.

E exclusivismul maniacilor, ale căror broșuri de propagandă se tipăresc cu banii nemțești și le împart gratuit.

De ce ne trebuie Basarabia? de *Historicus* (Radu Roșetti? București, Editura societății „Tiparul“ (Tipografia Minerva) București, 1915. 39 pg.

Chiar dacă Basarabia n'ar fi românească, zice autorul, și încă ar trebui să facem jertfe pentru a o avea.

Stăpânind Basarabia, stăpânim Dunărea, suntem stăpâni pe drumul nostru către mare. (pg. 25). Basarabia ne așteaptă, ea ne chiamă pentru a o libera... Rusia zdrobită pe toate fronturile de luptă, bătută iremediabil de Austro-germani, nu mai poate să ne înspăimânte (și totuși îi duceți groaza. N. A.). Groasnicul război european își desenează sfârșitul. Orice s'ar întâmpla pe celelalte fronturi, e terminat pe frontul de est prin învingerea definitivă a Rușilor (pg. 33).

Dacă această broșură n'ar fi tenedențioasă, ar putea fi cel puțin un izvor de informație cu privire la chestia Basarabiei. Dar, așa, trece în rând cu celelalte...

Italia și Războiul european de *A. Vișan*.—București, 1915, Editura ziarului „Seara“, 40 pg.

Coprinde capitolele: Politica de interese, Italia, Franța și Anglia; Italia și Germania; Cucerirea Libiei; Promisiunile făcute Italiei, și România și Italia.

Articolul din urmă, care ne interesează mai de aproape, se termină cu aceste cuvinte: „Iată de ce nu vedem pentru ce noi am intra în război alături de Italia, atunci când cei dela Roma se îngrijesc numai de ei, și când mai cu seamă intrarea în acțiune a României ar însemna stăpânirea de către Ruși a Constantinopolului și a strămtorilor, stăpânire fatală nouă“.

După un veac, 1815—1915. Războiul Angliei de *A. R.*—Editura ziarului „Seara“ București, 1915, 95 pg. cuprinde următoarele capitole: Tipul mercantil; Războaiele Angliei (războiul

cu Spania, cu Irlanda, cu Olanda și cu Napoleon); Războiul mondial (răspunderea lui) și Anglia și Germania.

Toate tratate din punct de vedere german. „Dacă popoarele continentale n'ar uita atât de lesne și dacă ele ar avea proaspătă în minte istoria trecutului englez, sigur că n'ar fi căzut atât de lesne în cursa Angliei, și războiul mondial de acum ar fi putut fi evitat.—Răspunderea lui cade în sarcina Angliei“. (78).

Ministerul de externe Berlin. Memoriu relativ la tratamentul consulilor germani în Rusia și distrugerea ambasadei germane din Petersburg.—1915. (București, Tip. „Minerva“) 25 pg. fără preț, se arată în acenstă broșură, ce-a produs înverșunarea rusască împotriva germanilor la izbucnirea războiului. Iată constatările ambasadei americane: „Ambasada germană a fost complect distrusă de plebe, nici o singură mobilă n'a rămas nedistrusă. Toate lucrurile au fost sfărâmate în cele mai mici bucăți cu puțință.

Nimic n'a fost salvat; chiar grilajul de fier al scării de piatră, tuburile din bae și ușile au fost sfărâmate în bucăți. Nu numai că s'au spart geamurile, dar au fost scoase și sfărâmate chiar și cercevele ferestrelor. Prin urmare nu mai există de cât zidurile exterioare și interioare“.

După cât știm, tipografia „Minerva“ cu ale cărei litere se tipăreau înainte cu câțiva ani, cele mai de seamă produse ale literaturii române vechi și nouă, n'a tipărit nici o singură pagină în cursul războiului mondial, despre despărțirea Ardealului românesc de toți filăcâi lui și despre nenorocirea care a cuprins pe toți frații noștri din afară de România. Pentru durerile nemților „Minerva“ are litere (nu putem zice: „caractere“, când vorbim de „Minerva“), cerneală și hârtie, dar pentru ale noastre nu.

G. Sima.

CRONICA

Din cauze independente de noi N-rul 24 al revistei noastre n-a putut să apară la timpul obișnuit. Pentru îndreptarea acestei greșeli și pentru satisfacerea iubitorilor cetitori ai „Tribunei“, tipărim acum un număr dublu.

Politice și Culturale.

G. D. N. — Subt numirea de „Garda Demnității Naționale“, mai mulți tineri din Capitală—in mare parte refugiați — au început o puternică acțiune împotriva ziarelor, cari servesc interesele streine. Scopul organizației este, să împiedice prin orice mijloace răspândirea unor ziare ca *Ziua*, *Seara*, *Moldova*, *Minerva*, *Înainte*, *Steagul*,—și să curețe atmosfera morală a țării de otrava, pe care aceste ziare o răspândesc, fără scrupule și rușine, dealungul și dealatul României.

Firește, mijloacele de cari se servesc Gedeniștii nu sunt din cele mai cumpătate. Dar cunoscând sentimentele, cari au inspirat această mișcare, și dându-ne seama de prăpastia pe care o deschid acele ziare în viața publică românească, înțelegem și aprobăm acțiunea membrilor din *G. D. N.*, scuzându-le chiar și actele de violență. La urma urmei, ei nu fac altceva, decât apără societatea împotriva nemernicilor, cari, batjocorind țara, înjosind idealul național, răspândind vești alarmante și propagând învățături mincinoase, de un an de zile caută să samene vrajba, să sporească desorientarea, să infiltreze spiritul de anarhie și să turbure ordinea publică în țară.

Publicul pare a se fi pătruns de acest adevăr, căci pretutindeni el se alătură cu simpatie la acțiunea membrilor din gardă. Și cu toată intervenția poliției și a bătașilor d-lui Marghiloman, mișcarea tinerilor „anarhiști“ începe să-și dea roadele. Pe la cele mai multe din chioșcurile capitalei nu se mai găsește „Ziua“, și nici celelalte tovarășe ale sale. S'au rărit și țigănușii, cari țipau în stradă cât îi luau gura și-ți vârau gazeta sub nas, cu toată obrăznicia rasei lor.

Le cerem însă un lucru tinerilor din „Garda Demnității Naționale“: să nu-și uite de demnitate!

Impotriva exceselor de limbaj.—Printre unii din ardelenii veniți în România, s'a înrădăcinat obiceiul de a profera cu orice prilej critici excesive, blesteme și chiar înjurături împotriva României care nu și-a făcut datoria de a face mai curând războiul de dezrobire a Ardealului. Așa, într'un articol apărut într'unul din cotidienele din București, cifim următoarea explozie pe care ar fi rostit-o împotriva României, un ardelean rămas acasă: „Am să mă cer, ba am să pretind să mă pună în prima linie de foc și jur pe unul Dumnezeu că dacă în ruși nu am tras nici un glonte dar, în ei (soldași români) am să trag... ah, da... voi culca la pământ doisprezece și apoi îmi trag și mie un glonte, în capul ăst nenorocit!“

Condamnăm în mod categoric asemenea excese de limbaj și am dori ca ziarele serioase să refuze ospitalitatea articolelor lipsite de măsură.

„*Primejdia rusă*“ In strălucita serie de articole pe cari d-nul Take Ionescu le scrie dela începutul războiului, sânt bucăți cari ar trebui strânse într'un volum. Relevăm dintre aceste articole unul despre primejdia rusă.

Față de acei cari, în mod interesat, invocă mereu această primejdie, Take Ionescu opune primejdia germană. „Astă-zi și pentru mulți ani, spune autorul, Germania înfățișează o mai mare forță decât Rusia. Prin superioritatea tehnică, prin desimea populațiunii pe un spațiu mai mic, printr'o civilizațiune mai depărtată ca vechime, printr'o extraordinară facultate de coordonare a energiilor individuale. Germania e o forță teribilă și această forță este întrebuițată într'un plan de cucerire cugetat și sprijinit.

Pentru noi, încă pentru multă vreme, adevărata primejdie e cea germană, dacă n'ar fi decât pentru faptul că Germania înfățișează o forță mai mare decât forța „Rusiei“. Nu putem însă să fim cu totul de acord asupra părți finale a articolului. D. Take Ionescu crede că „o Rusie liberă nu va fi dornică de cuceriri“.

Este probabil că democratizarea imperiului rus va aduce o slăbire a politicei imperialiste, dar ea singură nu va putea să o facă să dispară.

Pentru asta vor colabora și alți factori. Ori cum ar fi, e cert un lucru: Rusia e primejdia nesigură de mâine, Germania e primejdia sigură de astăzi.

** Prizonierii ardeleni în Franța.* — Patru zeci și unu de Români din Ardeal, cari au luptat pe frontul occidental în contra Francezilor, se află prinși în insula Longue lângă Brest. Corespondentul ziarului „Epoca“, de D. Dichter a lansat aici în țară un apel pentru o colectă în favorul lor. S'au strâns până acum aproape 4000 de lei.

Biet Ardeal, cum ți-ai împrăștiat feciorii! Prin Siberia, prin Italia, prin Franța, prin Serbia—numai fii de-ai tăi, cari s'au luptat de geaba.

Doamne, când se vor lupta odată și pentru neamul lor?

Refugiații și poliția.—Prin „Adevărul“ și „Dimineața“ citim o mulțime de articole injurioase la adresa autorităților din Țară. Articolele sunt semnate de refugiați, cari în calitate de membrii în „Garda Demnității Naționale“ au ajuns să facă cunoștință cu poliția Capitalei, și cari înțeleg să-și manifeste această nemulțumire într'o formă foarte puțin delicată.

Nu așa, fraților! Ați greșit adresa. Noi n'am venit aici ca să bănuim guvernul României de sentimente antinaționale, și nici ca să batjocorim pe domnul subcomisar, care cu toate păcatele lui, e al nostru, și nu poate fi mai rău decât noi. Datoriia noastră este: nu să ne îndepărtăm, ci să căutăm a ne apropia unii de alții, păstrându-ne toate energiile pentru un dușman, care putem fi siguri, e și al d-lui subcomisar.

O aniversare.— In săpiământna trecută s'au împlinit zece ani dela marile serbări din Sibiu, organizate de Asociația culturală cu prilejul inaugurării Muzeului ei etnografic. Au fost cele mai mari serbări culturale din Transilvania, mai mari și de cât cele cari s'au ținut la 1911 în Blaj.

Pentru întâia oară au participat cu acest prilej la manifestațiile culturale ardelenesti, lume multă din România și pentru întâia oară **au văzut** conducătorii vieții publice din țară ce e Ardealul pentru poporul românesc. Legăturile personale chiar, stabilite la 1905 în Sibiu, între Românii din Ardeal și cei din Țară, au fost durabile și binefăcătoare. La 1908 ele s'au întărit și mai mult, la București, cu prilejul expoziției jubiliare, care a arătat pentru întâia oară Ardelenilor și Bucoveninilor ce e România pentru întreg neamul românesc.

E bine să ne aducem aminte de momentele însemnate prin care am trecut, și să legăm prezentul de trecut, pentru a putea pregăti viitorul...

Comemorarea lui V. Alexandri.—În Dumineca trecută s'a comemorat la Mirecești împlinirea unui sfert de veac dela moartea lui Vasile Alexandri. S-a oficial un parastas, și s-au rostit o serie de discursuri la cavoul poetului.

Întreaga Românie, culturală și politică, a jinit să fie reprezentată la această piasă și demnă solemnitate, ca un semn vădit de recunoștința unui neam întreg pentru meritele literare și politice ale lui D. Alexandri.

În discursurile rostite s'a arătat în deosebi latură națională a poeziei lui Alexandri, stăruindu-se asupra carierei lui politice și asupra prodigioasei activități, desfășurată de el pentru înfăptuirea *Unirii*.

Au vorbit d. ministru Duca în numele guvernului, d. Dr. Istrati în numele Academiei, poetul Codreanu în numele presei, poetul Vălsan în numele cercului dela Convorbiri, artistul Notara și scriitorul Sadoveanu în numele Teatrului, iar D. Mărzescu în numele Iașului. În această serie de eufemii calde, pornite din inimă, a răsunit, ca un zgomot străin, și glasul rigid al d-lui Căton Teodorian, care—încercând să pară cuminte și eufemiat ca S. S. R., în numele căreia a venit—a răsunat să dovedească și de astă dată, că e lipsit de sentimente.

Ca un semn înbucurător de progres și de intelectualizare a presei românești, amintim, că în ziua comemorării mai toate ziarele din țară au lipărit pagini întregi cu articole, unele serioase și frumos scrise, despre viața și activitatea lui V. Alexandri.

Aniversarea morții lui Mihai Viteazul.—Ziarul „România Ditoare“ din Ploiești reamintește supt semnătura d-lui Munteanu Râmnic că în luna August 1915 se împlinește o aniversare ce trebuie amintită.

La 13 August 1595 (Mihai) smulge biruința dela Călugăreni împotriva Turcilor lui Sinan-Pașa, iar la 8 August 1601, după ce cucerise Ardealul și Moldova, trădat de Nemți și Unguri e ucis mișelește în câmpia Turzii.

Alexandru Coșbuc.—În urma unui groaznic accident de automobil a încetat din viață tânărul *Alexandru Coșbuc*, unicul fiu și cea mai frumoasă nădejde și mângâiere a marelui nostru poet. Dureroasa veste a fost adusă la cunoștința prietenilor prin aceste adânci mișcătoare cuvinte:

„Mama sa Elena și tatăl său George cu durere vestesc pe cei ce au iubit ori au cunoscut pe fiul lor: *Alexandru Coșbuc*, că lângă Tg.-Jiu, Miercuri 26 August, el a murit de o groaznică moarte într'un accident de automobil. Adus în București, va fi îngropat în Cimitirul Șerban-Vodă la orele 3 p. m. Duminecă 30 August, în ziua aceluși sfânt, al cărui nume l'a purtat sârmanul, în zilele vieții sale, care atât de scurtă i-a fost măsurată. Aducă-și cu drag aminte de fiul nostru, toți aceia cărora le-a făcut vre-odată vre-o plăcere, ori vre-o bucurie de bunătața inimii sale și cu dragă-lășenia sufletului său, cel neconținut vesel“.

Fie ca durerea fără margini a părinților orfani să-și găsiască o alinare în frumusețea nemuritoare a poeziei, care să cânte pentru toate timpurile pe tânărul Alexandru.

Comemorarea lui Aurel Vlaicu. — Duminecă în 30 August s-au împlinit doi ani dela moartea lui Aurel Vlaicu. Din toată țara, numai la Bănești și-au adus oamenii aminte, cu acest prilej, de primul nostru erou căzut pe drumul idealului. Aici, în fața unei asistențe numeroase, compusă în mare parte din țărani, s-a oficiat un parastas pentru odihna sufletului lui Vlaicu, și s-au rostit cuvinte calde despre el. Au vorbit frumos, cu pietate dd. Dr. C. I. Istrati, căp. Zorileanu în numele ofițerilor aviatori, și preotul Voiculescu. D. căpitan Zorileanu a ținut să ne asigure, că aeroplantul Vlaicu va sbura în curând, pilotat de D-sa, pe deasupra munților. Din toată inima îi dorim d-lui căpitan să aibă mai mult noroc, decât Vlaicu.

Deosebit de pătrunzătoare ni s-a părut cuvântarea părintelui Voiculescu, pe care o reproducem după ziare.

Sf. Sa, adresându-se ofițerilor aviatori prezenți, a spus între altele :

„Vorbesc în numele locuitorilor comunei Bănești, câteva cuvinte. Satul acesta, a devenit celebru printr'o nenorocire națională. Abia sosit de pe câmpiile bulgare, tânărul aviator Vlaicu își îndreaptă ochii de vultur către plaiurile Carpaților. Pasărea sa măiastră nesocotind înălțimile, care pentru el era ca și cum nu existau, voi să ne arate că nu trebuie să considerăm munții ca obstacole atunci când este vorba de a uni pe frații de aci cu cei de dincolo. Sunt tocmai doi ani de când mi-a fost dat să fiu martor la marea nenorocire care ne-a lovit neamul.

Pe un timp frumos, când soarele era aproape să coboare culmile, sufletul lui Vlaicu și-a luat sborul către cer. El ne-a arătat atunci drumul ce trebuie să urmăm, iar acum sufletul lui ne va călăuzi spre realizarea idealului de veacuri al Românilor. Să ne ajute Dumnezeu ca anul viitor, odată cu comemorarea scumpului dispărut, să sărbătorim și triumful îndeplinirii aspirațiilor noastre naționale.”

Recrutările în Ardeal. — Citim în „Ardealul” : Recrutările în Ardeal

s'au făcut dela 17 ani până la 53 de ani indiferent dacă au făcut armata sau nu, după cum reiese din următorul fapt petrecut în ziua de 18 August în trenul Predeal-București. Un băiat în etate de 17 ani mi-a povestit că a fost recrutat împreună cu alți vre-o 600 de români, tineri ca și el, și trimis în timpul din urmă spre Galiția, pe câmpul de luptă, îmbrăcați civil, și fără muniții. În timpul când trenul s'a oprit la o stație pe când femeii și fete le ofereau flori și fructe, el s'a strecurat neobservat din stație, și a luat drumul spre munți, dezerțiând. A trecut munții venind în România aducând vestea, că au mai plecat 600 de mucenici să moară pentru cel mai negru împărat.

„Religia de mâine”. — Oficiosul guvernului publică în n-rul dela 1 Septembrie, un articol intitulat : „Naționalismul economic”. „Prin noi înșine”, din care reținem următoarele rânduri, cari, sperăm că nu vor rămâne, conform obiceiului, numai vorbe.

„Având bogății interne, pe care nu le-am creiat prin munca noastră, ci ni le-au hărăzit natura cu o generozitate pe care n'a avut-o față de alte neamuri; având un subsol păstrător al energiei creatoare de forță; posedând un pământ mănos ca în poveste; având cursuri de ape pe care cu puțină muncă le putem subjugă nevoilor noastre; nutrinđ o populațiune sobră și cuminte, noi n'am putut încă creia o rețea economică națională, o canalizare a energiilor și bogățiilor primare, pentru ca să reducem importul la minimum, și să creiem cu ceace a fost dăruit din plin, o stare economică independentă și o situație financiară potrivită cu mijloacele firești ce ni s'au dăruit!

Politica economică : „totul prin noi, și cât mai puțin prin alții și dela alții”, a găsit din potrivă de multe ori în țara românească, piedici nejustificate, critici nedrepte și adese ori bărfeli cari dacă n'au supărat pe cei ce le-au suferit, nu au scăzut totuși în fața posterității pe cei ce le-au formulat, cu atâta lipsă de prevedere și cu un atât de ușurel patriotism.

Dar acum nu este vremea recriminărilor; acum e vremea hotărârilor virile și a atitudinilor ferme dictate numai de un patriotism cald, sincer și cuminte.

Va trebui *acuma*, și de acum încolo să se concentreze energiile românești spre un progres economic în care materia primă dăruită de natură, să se despească în vetrele noastre, să se modifice după trebuințele noastre, și să creeze astfel o bogăție internă românească, pur românească, numai românească.

Aceasta va fi nu politica, ci *religia* de mâine.

Un non mormânt: Vasile Micula. — După moartea profesorilor Dr. Alexandru Bogdan și Dionisie Nistor, liceul românesc din Brașov, înregistrează o nouă pierdere. Profesorul de matematici Vasile Micula a murit și el pe câmpul de luptă, lăsând în urmă-i o văduvă și trei copii orfani. Treisprezece luni de zile a stat incontinuu în foc, ca locotenent de artilerie, la început în contra Sârbilor, apoi în contra Rușilor, în urmă pe frontul italian, unde un glonț vrășmaș l-a culcat la pământ.

În Micula cultura românească din Ardeal pierde un element prețios. Om de o modestie rară, de o cinste și de o hărnicie ireproșabilă, n'apucase încă să fie cunoscut în cercurile largi ale culturai românești. Dar în Arad, unde a fost câțiva ani profesor la școala Normală, și în Brașov, unde a servit trei ani de zile, toți l-au cunoscut ca un om și ca un profesor în cel mai nobil înțeles al cuvântului.

Cultura ungurească, la care se adăpase din primii ani de școală până la ultimul examen de universitate, a lăsat urme adânci asupra întregii lui ființe, dar cât de sistematic lucra el ca să se curățe de tot ce această cultură nefastă l-a hărăzit! Printre o asiduă lectură românească, ajunsese în timpul din urmă să vorbească și să scrie o limbă literară neaoșe și frumoasă. Culiura ungurească l-a făcut să nu cuteze multă vreme să iese în vileag cu lucruri scrise de el. Totuș, a colaborat la „Planul de învățământ pentru schife primare ortodoxe”, a scris în sumarul liceului din Brașov un studiu asupra *Cinematografului* ca mijloc de educație a tinerimei noastre, precum și câteva dări de seamă despre cărți didactice, în „Românul” din Arad.

Dacă ar fi trăit, el ar fi ajuns să servească în modul cel mai efectiv cultura românească din Ardeal.

Dumnezeu să-l odihnească dimpreună cu toți acei viteji români, cari și-au vărsat sângele pentru o grozavă fatalitate istorică, iar pe cei trei orfani rămași după el, să-i facă răsbunători ai nedreptății pentru care a murit nevinovatul lor părinte.....

Către abonații „Tribunei”. — *Se împlinește în curând o jumătate de an dela apariția revistei noastre.*

Această revistă s'a susținut până acum numai și numai din sprijinul material al cetitorilor săi.

Cum cele mai multe abonamente nu sânt achitate decât pe o jumătate de an, rugăm pe onor. abonați ai „Tribunei” să binevoiască a-și înnoi abonamentul, ca să nu fim siliți a înceta cu tipărirea revistei, din lipsă de mijloace.

CASĂ FONDATĂ ÎN 1866

FURNIZORUL CURȚEI REGALE

EXPLOATĂRI PROPRII de PĂDURI de STEJAR și BRDA

MARE DEPOZIT DE CHERESTEA ȘI FIERARIE

ȘI PRIMA FABRICĂ ROMANEASCĂ PENTRU
INDUSTRIA LEMNULUI

GHEORGHE BARBULESCU
(PLOEȘTI)

CENTRALA: CEALEA CAMPINEI No. 64 FABRICA: CEALEA OILOR No. 114-118

FILIALA: VIA STELA, VALEA-CĂLUGĂREASCĂ

Rafon special pentru Mobile și Tâmplărie în orice stil și de comandă

PARCHETE SPECIALE DE STEJAR

Gh. Ionescu & S. Rădulescu

Fost VASILE GHEORGHIU & C-nie

PLOEȘTI

MAGAZIN DE PIELARIE

BATFABRICA DEACARIE

și

EXPLOATĂRI DE PĂDURI

LEMNE DE FOC ȘI DE CONSTRUCȚIE

Toate cererile de abonament, schimbările de adrese, reclamații asupra numerilor neprimite, plata abonamentelor se vor face la Administrația revistei: Craiova, Tipografia „Ramuri“, Str. Liceului No. 5.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ABONAMENTUL :

1 an — 10 lei

|

6 luni — 5 lei